

Asia: LVM/2394/03/2017

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys

Yleiset kommentit hallituksen esityksestä

SUOMEN SATAMALIITTO RY

Lausunto 7.2.3018

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopalvelu.fi

Luonnos hallituksen esitykseksi Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi ja eräksi siihen liittyvistä laeiksi

Suomen Satamaliitto ry viittaa asiasta aiemmin antamaansa lausuntoon (22.3.2017) ja esittää täydentäen seuraavaa:

Yhtiö rakenne

Lakiesityksessä ehdotetaan, että Liikenneviraston meri-, rautatie- ja tieliikenteenohjaus- ja hallintatehtävät yhtiötetään valtion kokonaan omistamaksi erityistehtävayhtiöksi.

Erityistehtävayhtiö olisi konserni, joka muodostuisi aluksi emoyhtiöstä ja valtion nykyisistä liikenteenohjausyhtiöistä, rautatieliikenteen ohjauksesta vastaavasta Finrail Oy:stä ja lentoliikenteen ohjauksesta vastaavasta Air Navigation Services Finland Oy:stä. Meri- ja tieliikenteenohjaus eriytettäisiin omiksi liikennemuotoikohtaisiksi yhtiöiksi myöhemmin.

Liikenteenohjausyhtiön liiketoiminta perustuisi ensisijaisesti strategiseen kumppanuuteen ja sopimukseen väyläverkosta vastaavan Liikenneviraston kanssa. Yhtiö voisi tuottaa jatkossa myös markkinaehtoisia palveluja.

Yhtiökysymys ja merkittävä julkisen vallan käyttö

Hallituksen esityksessä listataan lukuisia perustusosoikeudellisia kannanottoja, joihin nojaten voidaan nähdä, ettei yhdenkään liikennemuodon ohjaustoiminnassa käytetä sellaista merkittävää julkista valtaa, että toiminnan yhtiöittäminen ei olisi mahdollista. Yhtiöittämisen perimmäiset tavoitteet liittyvät näin ollen niihin tulevaisuuden palveluliiketoiminnan mahdollisuuksiin, joita liikenteen ohjauksen tietoa avaamalla on saavutettavissa.

Hallituksen esityksessä esitetään ohjaustoimintojen yhtiöittämistä ja pikaisesti toisessa vaiheessa konsernin muodostamista, jolloin kullekin liikenteen ohjaustoiminnalle syntyy oma yhtiö rakenteensa. Valinta on oikea, jotta kunkin liikennemuodon ohjaustoimintojen erilainen luonne tulee parhaalla mahdollisella tavalla tunnistetuksi.

On pidettävä onnistuneena sitä hallituksen esityksen valintaa, että liikenteen ohjaukseen sisältyvä varautumisvelvoite ratkaistaan yksittäisen kohdennetun säädöksen kautta. Perusteltu on myös ratkaisu siitä, että viranomaisrooli jää kaikissa tapauksissa julkisorganisaatiolle, Liikennevirastolle. Meriliikenteen ohjauksen toimivuuden kannalta on tärkeää, että ohjauksen palvelua tuottavalle yhtiölle mahdollistetaan määritellyin kriteerein päätösvalta toteuttaa tilapäiseksi katsottavaa julkisen vallan tehtävää.

Satamayhtiöt liikenteen ohjaajina ja yksityisraiteiden haltijoina

Satamayhtiöt toimivat meriliikenteen ohjauspalveluita tarjoavina organisaatioina omalla satama-alueellaan. Satamayhtiöt ovat usein sopimussuhteessa valtion liikenteenohjaustoimintoja järjestävän organisaation, Liikenneviraston kanssa. Satamayhtiöiden (satamanpitäjien) rooli meriliikenteen ohjauksessa ja yksityisraiteiden haltijoina on kirjattu hallituksen esitykseen tavalla, johon ei ole huomauttamista.

Liikennevirasto suunnittelee päivittävänsä satamayhtiöiden kanssa voimassa olevat yhteistyösopimukset kuluvaan vuoteen. Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä todetaan sopimussuhteiden siirtyvän uudelle yhtiölle sellaisenaan. Tämä osoittaa sen, että yhtiöittämisellä ei näin ollen ole palvelusopimusten hintoja korottavaa lähtökohtaa.

Hallituksen esitys tuo oikealla tavalla esille satamayhtiöiden roolin yksityisraiteiden haltijoina ja siten raideliikenteen ohjauspalveluista vastaavana tahona sataman hallinnoimalla tavalla. Satamien ohjausrooliin ei ole tulossa muutosta, vaan raideliikenteen ohjauksen toimintaperiaatteet sisältyvät nykyisellään satamien turvallisuusjohtamisjärjestelmissä.

Merenkulun tiedonhallintajärjestelmä Portnet

Satamilla on keskeinen rooli meriliikenteen tiedon kokoamisessa. Vaikka nyt valmistelussa on kyse varsinaisesti liikenteen ohjauspalvelujen yhtiöittämisistä, liittyy meriliikenteen ilmoitusmenettelyt kattava tietojärjestelmä luonteensa vuoksi meriliikenteen ohjaukseen.

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaisessa 20 a §:ssä (merenkulun tiedonhallintajärjestelmä) mahdollistetaan sen, että Portnet –järjestelmä siirtyisi liikenteen ohjauksen yhtiöön. Koska muutoksen mahdollistava säädös ei todenna yhtiöittämisen todellista lopputulosta, Satamaliitto haluaa vielä tässä lausuntovaiheessa korostaa kantaansa siitä, että Portnet –ilmoitusjärjestelmän kehittämiselle nähdään olevan paremmat kehittämisen edellytykset osana meriliikenteen ohjauksen kokonaisuutta.

Liikenteen ohjauspalveluiden yhtiöittämisen perimmäinen tarkoitus on avata palveluliiketoiminnan mahdollisuuksia mm. digitalisaation kautta. Uudet palvelumahdollisuudet edellyttävät kehittämisresursseja ja kehittämiselle suotuisaa toiminnallista ympäristöä. Yhtiömuoto tarjoaisi myös Portnetin pitkäjänteiselle kehittämiselle ja tämän sisältämän tiedon valikoidulle integroimiselle virastoa paremman toimintaympäristön.

Suomen Satamaliitto ry esittää, että merenkulun tiedonhallintajärjestelmä Portnet siirtyy meriliikenteen ohjausyhtiöön ja siten integroidaan palvelemaan meriliikenteen ohjauskokonaisuutta sekä viranomaisten että kaupallisten toimijoiden tarvitseman tiedon näkökulmasta.

Muilta osin viitataan aiemmin lausuttuun.

SUOMEN SATAMALIITTO RY

Annaleena Mäkilä

Yleisperustelut

-

Yksityiskohtaiset perustelut

-

Lakiehdotukset

Laki Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi

-

Laki aluevalvontalain muuttamisesta

-

Laki alusliikennepalvelulain muuttamisesta

-

Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

-

Laki meripelastuslain muuttamisesta

-

Laki rautatielain muuttamisesta

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

-

Muita huomioita ja kommentteja

Muut mahdolliset huomiot

-

